

**МОВНА ГРА В ІНТЕРНЕТНИХ ПОСТФОЛЬКЛОРНИХ ТЕКСТАХ
ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

doi: 10.12958/2227-2631-2022-2-46-60-70

Олена Кравченко,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та журналістики
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-5603-2269>*

Наталія Федотова,

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри маркетингу
Національного університету харчових технологій
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-1338-2760>*

У статті досліджено прийоми мовної гри в постфольклорі інтернет-середовища на граматичному, фонетичному, словотвірному і лексичному рівнях, визначено специфіку їх творення, виявлено функційні особливості. Джерельною базою стали постфольклорні тексти, створені й поширювані за допомогою різних форм електронної комунікації від початку повномасштабної агресії РФ проти України. Мовна гра, заснована на семантичному аспекті мови (багатозначності, синонімії, омонімії, неадекватності мовних засобів для точної передачі змісту тощо) і прагматичному аспекті (комунікації й умовах її успішного здійснення), набуває в постфольклорних творах інтернет-середовища особливого значення. Доведено, що вивчення механізмів мовної гри в інтернетному постфольклорі дозволило виявити ціннісні установки й ідеали українців, трансльовані через сучасні комунікативні практики. Аналіз використання графічних засобів засвідчив їхню семантичну значущість для розкриття змісту вербалізованих компонентів. Зазначено, що серед прийомів мовної гри на цьому рівні користувачі інтернету віддають перевагу полікодифікації і транслітерації, що пояснюємо об'єктивізацією концепту «ворог», поглибленням бінарної опозиції «свій – чужий». Механічну передачу тексту й окремих слів російської мови літерами української використовують з ідентифікаційною, виразною, змістотвірною й експресивною функціями. З'ясовано, що транслітеровані словосполучення набувають ідіоматичного значення, свідчать про усвідомлення українцями невідповідності заяв російської влади і її бажанням знищити ідентичність української нації, що зумовлює корегування її етнічного стереотипу. На фонетичному рівні автори постфольклору вдаються до параномазії, за допомогою якої створюють переважно комічний ефект повідомлення. Словотвірний рівень представлений okazionalizмами, покликаними увиразнити негативний образ російських військових. Найпродуктивнішим рівнем є лексичний,

прийоми якого ґрунтуються на семантичних асоціаціях. Проаналізовані механізми мовної гри відображають особливості світогляду учасників інтернет-комунікації, їхнього ставлення до реалій війни.

Ключові слова: лінгвокреативність, креолізований текст, мовна гра, постфольклорний текст.

The article examines language game techniques in the post-folklore of Internet environment at the grammatical, phonetic, word-forming, and lexical levels, determines the specifics of their creation, and reveals their functional features. The source base became post-folkloric texts, created and distributed with the help of various forms of electronic communication since the beginning of the full-scale aggression of the Russian Federation against Ukraine. It is proved that the study of mechanisms of the language game in Internet post-folklore allowed to reveal the value attitudes and ideals of Ukrainians, broadcasted through modern communicative practices. It is noted that among language game techniques at this level, Internet users prefer polycodification and transliteration. This is explained by objectification of the «enemy» concept, deepening of binary opposition «own – foreign». The mechanical transmission of the text and individual words of the Russian language into Ukrainian letters is used with identifying, expressive, meaningful and expressive functions. At the phonetic level, authors of post-folklore resort to paronomasia, which mainly creates a comic effect of message. The word-forming level is represented by occasionalisms designed to emphasize the negative image of Russian military. The most productive level is lexical level, the methods of which are based on semantic associations. Linguistic creativity of the authors is manifested by the inclusion of a sign in a new associative context through the use of semantic flickering, the simultaneous actualization of the literal and figurative meanings of a word, the transition from literal to figurative in one verbal component, playing with homonyms, etc. The mechanisms of the language game reflect the peculiarities of worldview of the participants of Internet communication, their attitude to realities of war were analyzed.

Key words: creolized text, language game, linguistic creativity, post-folkloric text.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Вступ. З початком повномасштабної війни російської федерації проти України громадяни нашої країни усвідомили роль української мови як вирішального чинника національної безпеки. Маючи за мету знищення українців як нації, по суті геноцид українського народу,

держава-агресор насамперед намагається викоринити українську ідентифікацію. За таких обставин мова постає визначальним засобом самоідентифікації українців, які наразі переходять від підімперської соціальної моделі до національної. Ці соціальні процеси відображено в постфольклорних творах, які поширюються через різноманітні цифрові комунікативні практики і в яких відображено переосмислення ціннісно-сміслових домінант суспільства.

Як зазначає Л. Денисюк, цифровий формат комунікації зумовив виникнення нового інформаційного й соціокультурного простору, «який володіє власним потенціалом культуротворення та продукування й поширення семіосмислів» (Денисюк, 2016, с. 4). Мережевому спілкуванню властиве посилення ігрового начала, відтак і мовну гру (далі МГ) у постфольклорних формах використовують як один із засобів масового комунікативного впливу, який апелює до культурного досвіду адресантів постфольклорних текстів, є ефективним механізмом модифікації інформації. Дослідження прийомів МГ у постфольклорі інтернет-середовища на граматичному, фонетичному, словотвірному й лексичному рівнях, визначення специфіки їх творення, виявлення їхніх функціональних особливостей є *метою статті*. Джерельною базою стали постфольклорні тексти, створені й поширювані за допомогою різних форм електронної комунікації від початку повномасштабної агресії РФ проти України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До вивчення вербалізованих і креолізованих постфольклорних текстів інтернет-середовища та їхніх окремих жанрових різновидів зверталися українські науковці Л. Алещенко, Ж. Денисюк, В. Кравчик-Василевська, Н. Лисюк, Н. Мельник, Н. Никончук та ін. Аналізу прийомів МГ присвятили свої наукові праці вітчизняні й зарубіжні дослідники Л. Вітгенштейн, О. Дерпак, К. Дорошенко, У. Канторчик, Т. Космеда, С. Мельник, А. Синиця, О. Халіман, Л. Цонева, І. Шигінська, проте своєрідність механізмів створення МГ в інтернетних постфольклорних творах досі не була предметом спеціальних дослідження.

Методи дослідження. У розвідці використано семіотичний метод, методи контекстуального та функціонального аналізу під час вивчення структури й принципів функціонування, виявлення потенціалу постфольклорних текстів інтернет-середовища.

Виклад основного змісту. Феномен МГ, який демонструє динаміку мови, зумовлює стійкий інтерес не тільки українських і зарубіжних лінгвістів, а й філософів, культурологів, антропологів, фахівців у галузі когнітивної науки. Вивчення МГ набуває актуальності під час аналізу інтернетних постфольклорних творів, у яких користувачі мережі через лінгвокреативну діяльність оперативно реагують на соціально значущі події, транслюють ціннісні смисли й ідеали суспільства. Н. Лисюк визначає постфольклор як «сталий тип комунікації всередині всього соціуму та окремих його спільнот, що забезпечує самоідентифікацію

й передання колективного соціального досвіду, основоположних цінностей і норм, гарантує надійний самозахист від суспільних та особистих криз, негараздів, психічних розладів тощо» (Лисюк, 2013, с. 12 – 13).

Створення й поширення нових фольклорних форм завдяки цифровим технологіям дало підстави науковцям говорити про інтернет-фольклор, електронний фольклор, е-фольклор, мережевий (віртуальний) фольклор, інтернетлор тощо. Часто це складні семіотичні тексти, що поєднують вербальний і графічно-візуальний компоненти (інтернет-меми, фотожаби, демотиватори та інші креолізовані твори). Характерними рисами постфольклорних творів інтернетного середовища є злободенність, іронічність, лаконічність, інтертекстуальність, зростання ролі індивідуального авторства. На думку Ж. Денисюк, «присутність у творах постфольклору парадоксальності, незвичності, іронічності, подвійного сенсу, який трансформує усталені погляди на звичні речі й цінності, несподіваної інтерпретації, забезпечують у такий спосіб відповідні культурні потреби в середовищі інтернет-комунікації» (Денисюк, 2017, с. 136). Відтак МГ, заснована на семантичному аспекті мови (багатозначності, синонімії, омонімії, неадекватності мовних засобів для точної передачі змісту тощо) і прагматичному аспекті (комунікації й умовах її успішного здійснення), набуває в постфольклорних творах інтернет-середовища особливого значення, оскільки «гра, як чинник формування культури, проникаючи в усі сфери життя людини, дає можливість мові виконувати різні функції в її процесі» (Дорошенко, 2016, с. 143).

На графічному рівні автори інтернетного постфольклору вдаються переважно до полікодифікації. Зазвичай поєднання букв різних алфавітів свідчить про глобалізацію й американізацію дійсності, проте під час російсько-української війни букви латинського алфавіту Z, V, X стали символом російської агресії: *«І на оновленій землі / Врага не буде, супостата, / А буде син, і буде мати, / І будуть... / Мертві мозкалі»*.

Традиційний негативно маркований образ москаля з 2014 р. у постфольклорних творах набув нових конотацій (Мельник, 2021). Графоакцентовані лексичні інновації в текстах 2022 р. не тільки актуалізують цей образ, але й стають семантично вагомими для розкриття змісту: російські загарбники асоціюються з нацистами, які під час Другої світової війни створили концентраційний табір Заксенхаузен, у якому літерою z позначали крематорій.

Слова з літерою Z, схожою з нацистською свастикою, об'єктивізують концепт «ворог» у постфольклорних текстах: *«Коли влітку фоткаєшся десь на місцях, де горіли колони рузні»* (вербальний компонент до фото усміхненого чоловіка на соняшниковому полі).

Ставлення до противника зрідка проявляється у зворотному до об'єктивізації процесі – позбавленні ворога атрибутивності, використанні для його означення особового займенника середнього роду.

При цьому прагматичної мети постфольклорного твору досягають капіталізацією займенника: спершу прочитується виділене графічно слово, щоб викликати емоції, пов'язані з представником російської армії, а потім текст: «Галю, уяви, що *ВОНО* полізло по твоїх грядках» (вербальний компонент до фото, на якому чоловік вчить войовничо налаштовану дівчину стріляти). Графодериват дискредитує образ російського військового, оскільки робить його дрібним і негідним.

Букви латинського алфавіту асоціюються також із західними партнерами України, які постачають зброю, тому і графогібридизація в межах одного слова може прочитуватися як досягнення спільної перемоги: «*Ще заре Німарсом як виқварим! Кабачок підсмаже д****і п*****к*».

Надання вербальному компоненту інтернетного постфольклору емоційності досягається завдяки анаклазі – потроєнню звуків, покликаному передати сильне збудження персонажа постфольклорного тексту (Коломієць, 2015): «– *Альоша, облиши той танк, він дохлий. – Ну мааам...*». У діалозі між трактором-мамою і тракторцем-сином, які перетягують покинуту ворожу техніку, зазначений засіб експресивної графіки унаочнює протяжність голосного [а], вимовленого примхливою дитиною, яку «наставляє» заклопотана роботою мати.

У креолізованих творах значення полікодіфікація має зв'язаний характер і розкривається відповідно до невербального компоненту, тому дешифрувати МГ можна, лише залучаючи контекстуальне тло. Вербальний компонент «*How do you pronounse паляниця*» (*Як ти вимовляєш паляниця*) складається зі слів різних мов і перебуває в синсемантичних стосунках з кадром із фільму, де героїня, одягнена у форму космонавта, начебто ставить це запитання прибульцям. Так досягається комічний ефект тексту – розпізнавання «свій – чужий» за особливостями української орфоєпії, актуальне для російсько-української війни й зафіксоване постфольклором, масштабується до космічного рівня. Зміщення пропорцій зі збереженням зв'язку з дійсністю в наведеному прикладі свідчить про використання гіперболи як семантичного механізму створення МГ у постфольклорі.

Поширеним прийомом МГ на фонетичному рівні в інтернетних постфольклорних творах є транслітерація. Механічна передача тексту й окремих слів російської мови літерами української реалізує такі функції мови: ідентифікаційну («– *Ти окупант? – Нет! – Скажи Укрзалізниця везла паляниці. – Да, я оккупант*»), змістотвірну («*Спостерігаючи, як вони драпають з України, стоячи в довжелезних чергах, я б запровадив нове свято: “День Побега!”*»), виразну (підпис під фотографією Президента, який дивиться в телефон «*Зеленський дивиться скріни, де ви у 2019 році називали його малоросом, клоуном та капітулянттом. Автор невідомий. Полотно, кров москалів, сльози руских матерей*»), зображальну («– *А ви хто, бандєравци? – Ні, м@скалику, ми страшніше. Ми залужнівці*») тощо.

Транслітеровані словосполучення набувають ідіоматичного характеру, сприймаються як символ російської агресії і в такому вигляді обіграються в креолізованих текстах. Скажімо, у підписі під кадром з фільму «Леон» головний герой «повчає» дівчинку, передаючи їй зброю: «*І останнє: коли почувеш про братерство, спільну історію і «адіннарод», – стріляй у напрямку звуку!*» транслітероване сполучення слів фіксує розуміння українцями облудності гасел російської пропаганди. Індивідуальні значення компонентів словосполучення втрачені, ідіома набула пейоративної конотації, що підкреслено написанням словосполучення одним словом.

Під час фіксації тексту чи окремих слів однієї мови засобами іншої графічної системи звукова точність відтворення не обов'язкова, іноді саме невисокий ступінь відповідності звукового оформлення лягає в основу МГ: «– *Куме, а знаєте, як англійською сказати «російські війська»? – Ні. – «Раин трупс»! – Файно».* Механізмом МГ є звуковий збіг англійського слова *війська* в словосполученні *Russian troops* з українською лексемою, що означає 'мертве тіло'.

Джерелом графічних інновацій у постфольклорних текстах воєнного часу стали пости представників української влади. Яскравим прикладом вважаємо лаконічні телеграм-повідомлення керівника Офісу Президента А. Єрмака: виконуючи вимоги дотримуватись інформаційної тиші, але водночас бажаючи поінформувати населення про гарні новини, він зашифрував важливі повідомлення, які миттєво підхоплювали автори постфольклорних творів (див. рис. 1). Наведений приклад ґрунтується на асоціативному сприйнятті й культурно-мовній компетентності реципієнта: назви звільнених українських населених пунктів у Миколаївській (Снігурівка) і Херсонській (Бобровий Кут, Киселівка) областях автор зашифрує семантично співвідносними графічними знаками, які можна трактувати як іконічні символи.

Рис. 1.

Актуалізацію не тільки поверхневого значення, але й смислів, зумовлених внутрішньою формою слова та його асоціативним потенціалом, простежуємо на фонетичному рівні. Так, у креолізованому творі «Бойові птахи України» вербальний компонент унаочнює кілька прийомів МГ: «– Ку, москалику, навіть просто «к». Українська бойова зозуля – для кожного рузького в неї є куля». Крім графоакцентації, МГ досягається встановленням нових асоціативних зв'язків між смислами різних слів: співзвуччям слова *куля* й умовного відтворення співу зозулі *ку*, що у фольклорі пов'язується із забобою «скільки птах прокує разів, стільки й років залишилося». Прагматична мета тексту розкривається через усікання звуконаслідувального слова.

Лінгвокреатив користувачів інтернету на фонетичному рівні відзначено майстерним використанням паронимазії як одного з поширених прийомів МР. Зближення співзвучних слів і словосполучень зазвичай викликає комічний ефект: «– *Пане Президенте, Кремль наш. – Крим, Микола, я сказав Крим*»; «*Наші таксисти зайшли колоною і дали ворогам проср***ся! – Може, танкісти? – Танкісти не встигали, таксисти прибули швидше*».

Потреба в номінації нового явища російсько-української війни спонукає користувачів мережі до творення позасистемних мовних явищ, для яких характерні експресивність, залежність від контексту. Тож лінгвокреативна діяльність виконує мовотворчу функцію – сприяє створенню нових словесних елементів, збагачує словниковий запас. Оказіоналізми аналізованого періоду творяться переважно за допомогою усталених словотвірних моделей, тому й зрозумілі широкому загалу. Так, новотвір *фашистський* у вербалізованому компоненті «*Режим у росії перетворюється на фашистський*» виник суфіксальним способом (шляхом додавання до іменника суфікса *-ист-*) і натякає, що, посиляючи на війну мобілізованих росіян без належної військової підготовки, російська влада прирікає їх на смерть (перемелювання в жорнах війни). Двоплановість семантики досягається й співзвуччям okazіоналізму з прикметником *фашистський*, яким українці часто характеризують режим у росії.

Подекуди новотвір як акт індивідуальної творчості закріплюється в мові, оскільки емоційно й лаконічно виражає думку більшості. Завдяки постфольклорним текстам у нашій мові прижилися слова *мобік* (скорочено від *мобілізований*), *чмобік* (аббревіатура від *частково мобілізований*), *чмоня* (зменшено-зневажливе від російського жаргонізму *чмо*) тощо.

Найбільш поширеними прийомами МГ у постфольклорі вважаємо ті, в основі яких лежить обігравання лексичних засобів. Зокрема йдеться про застосування багатозначності слова, омонімії, паронімії тощо. Так, у тексті «*росія дуже модна і продвинута країна. Там зараз у кожного останній айфон*» МГ базується на багатозначності прикметника *останній*. Перше речення вказує на значення прикметника 'який щойно

з'явився; найсучасніший, найновіший', однак, беручи до уваги інформацію про санкції щодо росії, унаслідок яких легально купити iPhone в цій країні неможливо, то в реципієнта має активуватися друге значення прикметника – 'єдиний, який зберігся, залишився', що й зумовлює комічний ефект висловлювання.

Для створення ефекту каламбуру автори часто використовують один з прийомів силепсу – «нашарування» смислів, що «передбачає використання того самого слова в прямому та переносному значенні» (Кісьміна, 2014, с. 442). Скажімо, у вербалізованому компоненті *«Елітна Двохсота мотострілкова бригада росії тепер називається «двічі двохсота» мотострілкова бригада»* пряме значення порядкового числівника *двохсотий*, який є складником офіційної назви механізованого тактичного формування збройних сил рф, поєднується з актуалізованим завдяки прислівнику *двічі* переносним значенням, яке використовують щодо вантажу 200 – умовного позначення загиблого солдата.

Подвійної актуалізації лексичної одиниці в інтернетному постфольклорі досягають за допомогою вербального й візуального оточення, тобто «семантичне мерехтіння» (Дерпак, Шигінська, 2013) виникає з контексту, що підтримує обидва значення слова – пряме й переносне. Заява представників російської влади про те, що українці нібито збираються застосувати брудну бомбу, закономірно викликала до життя хвилю постфольклорних творів, у яких обігрують значення слова *брудний*: *«Баба Галя [миє бомбу]: Бомба їм брудна»*; *«росія: запускає фейк про брудну бомбу. Українці: нічо, помиїм»*. Не зафіксоване словником значення 'гіпотетичної радіологічної зброї, дія якої заснована на розсіюванні радіоактивного матеріалу вибухом звичайної вибухівки, наслідком чого є радіоактивне забруднення території навколо зони вибуху' є переносним щодо первісного змісту 'покритий брудом, болотом; з брудом'. У вербальному компоненті схожих за змістом інтернетних постфольклорних творів автори переважно наголошують на акуратності й прагненні українців до чистоти, що в підтексті контрастує зі сформованим під час війни стереотипом про неохайність російських військ: *«Думка про те, що в українців бомба брудна, просто жахлива і образлива. Бомба в українців чиста, охайна та доглянута, як садок вишневий коло хати»*.

Подвійність смислів однієї лексичної одиниці проявляється в переході прямого значення до переносного в одному вербальному компоненті, наприклад, у креолізованому творі вербальний компонент *«Шановні громадяни! Гасіть світло, щоб ми не гасили вас! Віталій Кличко, мер Києва»* доповнено фотографією українського боксера, коли він завдає удар супернику. У такий спосіб обіграється одне з п'яти значень слова *гасити* (у сенсі *вимикати* – 'припиняти дію чого-небудь, перериваючи зв'язок із загальною системою') і переносне, синонімічне

до переносного значення слова *відключити* 'зробити так, щоб людина знепритомніла'.

Механізмом створення МГ часто є омонімія, зовнішньо подібна до полісемії, проте відмінна за змістом і походженням. У наступному прикладі обігрування омонімів *тривога* і *комплекс* переводить пересічний діалог психолога та клієнта мирного часу до воєнних реалій: «– *Що ще вас турбує, окрім тривоги? – Комплекси... – Комплекс неповноцінності, провини? – Мене турбує, коли вже прийдуть ті ракетно-зенітні комплекси!*» Текст побудовано на прийомі обманутого очікування. Визначаючи сутність прийому за М. Ріффатером, О. Пушкар пояснює: «<...> сутність ефекту обманутого очікування полягає в тому, що читачеві нав'язують певний спосіб сприйняття, відповідний задуму автора, який не дає змоги обмежитися “мінімальним декодуванням”» (Пушкар, 2018, с. 16). Ефективність МГ проявляється при різкому контрасті спільних за звучанням і різних за значенням слів. Спершу активізують психологічний термін *комплекс* зі значенням 'група психічних чинників, які людина підсвідомо асоціює з конкретною темою і які впливають на настанову та поведінку людини'. Про начебто правильне розуміння значення омоніма сигналізує друге запитання «психолога» (*Комплекс неповноцінності, провини?*). У відповіді «пацієнта» непередбачувано актуалізується слово *комплекс* зі значенням 'сукупність предметів, явищ, дій, властивостей, що становлять одне ціле'. Дешифрація МГ зумовлює зміну в трактуванні слова *тривога* – від первинного розуміння 'неспокій, збентеження, викликані якимсь побоюванням, страхом перед чимось, передчуттям неприємного, небезпечного' до тлумачення 'стан, що вимагає активних дій; загроза, небезпека'. Тож експресія МГ ґрунтується на відсутності внутрішнього семантичного зв'язку між співзвучними словами.

Ефект «нездійсненого передбачення» може базуватися на міжмовній омонімії, наприклад, як у випадку збігу назви річки *Дон* і слова-паразита *дон*, що українською перекладається як *ну* та вживається для заповнення паузи в мовленні. Надмірним уживанням зайвого слова *дон* відзначився глава Чечні Р. Кадиров, за що отримав у постфольклорі прізвисько *дон-дон*. Симптоматичною реакцією на його антиукраїнські висловлювання й діяльність є такий постфольклорний твір: «– *Тату, а що таке Тихий Дон? – Це, сину, Кадиров землею присипаний*». У запитанні автор тексту нав'язує думку про те, що йтиметься про зміст твору М. Шолохова, а у відповіді дає непередбачуване пояснення.

Зрідка фіксуємо омонімічне обігрування прізвища героя постфольклорного твору, наприклад: «*На Херсонщині в окупантів не сходиться Сальдо*». Економічний термін *сальдо* в значенні 'різниця між приходом (дебетом) і видатком (кредитом) бухгалтерського обліку' введено у вербалізований текст у прямому значенні, проте написання цього слова з великої літери вказує на те, що мають на увазі не термін, а людину з таким прізвищем. Відтак зазначений приклад доцільно

розглядати через поняття пресупозиції, що потрактовують як знання навколишнього світу, як життєвий досвід, схожий для обох учасників комунікації – відправника й одержувача. Автор тексту має на увазі колишнього мера Херсона, який під час повномасштабної російської агресії став колаборантом, Володимира Сальдо. У такому прочитанні активізується підтекст твору, що можна зрозуміти, тільки знаючи реалії війни – на початку серпня 2022 р. у медіа з'явилася інформація, що нібито він захворів, згодом поширилося повідомлення про його госпіталізацію, потім – смерть, урешті-решт він виявився живим, що зумовило появу каламбуру. Іронічності вислову надає перенесення на людину значення слова *сходитися*, яке в розмовному стилі співвіднесено з *підрахунками* ('відповідати дійсності, бути правильним, точним').

Найбільший ефект МГ досягає, коли в ігровому акті нашаровуються смислові асоціації, викликані різними прийомами, наприклад, в уявному діалозі головнокомандувача Збройних сил України, генерала В. Залужного з його дружиною: «– *Валера, зайди в бакалію, візьми ізюму. – Зайти в Балаклію, взяти Ізюм. Добре!*» Особові назви міст обіграно за допомогою паронимазії (*бакалія – Балаклія*) і омонімії (*ізюм – Ізюм*). На це нашаровують різне тлумачення героями діалогу слова *взяти* – у прямому значенні 'захопити, зайняти якусь територію, стратегічний об'єкт, населений пункт та ін.; завоювати' і переносному 'купити'. Усе це створює ефект гіперболізації ситуації, коли побутовий акт придбання в крамниці, 'у якій продають харчові продукти та предмети широкого споживання', сушених ягід винограду перетворюється на відвойовування в загарбників міст у Харківській області.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення механізмів МГ в інтернетному постфольклорі воєнного часу на графічному, фонетичному, словотвірному та лексичному рівнях дозволило виявити ціннісні установки й ідеали українців, трансльовані через сучасні комунікативні практики. Аналіз використання графічних засобів засвідчив їхню семантичну значущість для розкриття змісту вербалізованих компонентів. Серед прийомів МГ на цьому рівні користувачі інтернету віддають перевагу полікодифікації й транслітерації, що зумовлено об'єктивізацією концепту «ворог», поглибленням бінарної опозиції «свій – чужий». Механічну передачу тексту й окремих слів російської мови літерами української використовують з ідентифікаційною, виразною, змістотвірною й експресивною функціями. Графоакцентовані слова помітно підвищують експресивність тексту й формують нові смисли. Транслітеровані словосполучення набувають ідіоматичного значення, свідчать про усвідомлення українцями невідповідності заяв російської влади та її бажанням знищити ідентичність української нації, що зумовлює корегування її етнічного стереотипу. На фонетичному рівні

автори постфольклору вдаються до параномазії, за допомогою якої створюють переважно комічний ефект повідомлення. Словотвірний рівень представлено оказіоналізмами, покликаними увиразнити негативний образ російських військових. Найпродуктивнішим рівнем є лексичний, прийоми якого ґрунтуються на семантичних асоціаціях. Лінгвокреативність авторів виявляється включенням знака в новий асоціативний контекст через використання семантичного мерехтіння, одночасної актуалізації прямого й переносного значень слова, переході прямого значення до переносного в одному вербальному компоненті, обігриванням омонімів тощо. Проаналізовані механізми МГ відображають особливості світогляду учасників інтернет-комунікації, їхнього ставлення до реалій війни. Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні механізмів творення МГ у постфольклорних творах інтернетного середовища на граматичному й інтертекстуальному рівнях.

Література та джерела

- Денисюк, Ж. З. (2017). Постфольклорні креолізовані твори у вимірі візуальної інтернет-комунікації. *Питання культурології, історії та теорії культури*. Вип. 31. С. 134 – 143.
- Дерпак, О. В. & Шигінська, І. М. (2013). Застосування принципів мовної гри у рекламі банківських послуг. *Perspective innovations in science, education, production and transport*. URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer33/1249.pdf>.
- Дорошенко, К. (2016). Мовна гра як теоретична проблема. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. № 4. С. 140 – 144.
- Кісьміна, К. О. (2014). Використання стилістичних фігур у скетчах Р. Девоса. *Мовні і концептуальні картини світу*. Вип. 47 (1). С. 435 – 443.
- Коломієць, І. І. (2015). *Основні лінгвостилістичні поняття і категорії: словник-довідник філолога*. Умань: ВПЦ «Візаві», 202 с.
- Лисюк, Н. А. (2013). Специфіка постфольклору України. *Літературознавчі студії*. Вип. 40 (2). С. 9 – 14.
- Мельник, Н. (2021). Сучасні народні твори про москалів: між фольклорною та постфольклорною свідомістю. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. № 15. С. 119 – 132.
- Пушкар, О. П. (2018). *Мовна гра в художній прозі Сергія Довлатова*: дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.02 – російська мова. Х., 215 с.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2022 р.

Прийнято до друку 18.11.2022 р.

Рецензент – канд. філол. наук, доц. Волошинова М. О.